

Odluka:

Pž 1845/2022-2

Zbirni podatci

Broj odluke: Pž 1845/2022-2

Datum odluke: 08.02.2023

Vrsta odluke: Presuda

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

REPUBLIKA HRVATSKA
Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Savska cesta 62, Zagreb

Poslovni broj: 47 Pž-1845/2022-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Nevenke Marković, predsjednice vijeća, Kristine Saganić, suca izjavitelja i Ružice Omazić, člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. d.o.o., OIB B1, A1, kojeg zastupaju punomoćnici M. J. i V. J., odvjetnici u A2, protiv tuženice REPUBLIKA HRVATSKA, OIB 52634238587, koju zastupa Županijsko državno odvjetništvo u A3, radi isplate iznosa od 278.351,31 EUR / 2.097.237,93 kn, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-284/2021-11 od 23. ožujka 2022., u sjednici vijeća održanoj 8. veljače 2023.

p r e s u d i o j e

Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-284/2021-11 od 23. ožujka 2022.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom Trgovačkog suda u Zagrebu odbijen je tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 2.097.237,93 kn sa zakonskim zateznim kamatama i tužitelju naloženo naknaditi tuženiku troškove parničnog postupka u iznosu od 41.940,00 kn.
2. Tako je odlučio prvostupanjski sud o tužbenom zahtjevu za naknadu štete, jer je utvrdio da ne postoji tuženičina odgovornost s osnove odredbe čl. 105. st. 1. Zakona o sudovima („Narodne novine“ broj: 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19 i 130/20; dalje: ZS) u vezi s čl. 1045. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 i 126/21; dalje: ZOO).
3. Protiv navedene presude tužitelj je podnio žalbu isticanjem svih žalbenih navoda, s prijedlogom da je ovaj sud ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Tužitelj ističe da je u odnosu na njega bila određena mjera opreza zabrane obavljanja poslovne djelatnosti rješenjem Županijskog suda u Sisku poslovni broj Kir-53/2020 od 23. siječnja 2020. Odlučujući o žalbi jednog od okrivljenika D. A., izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Sisku je

rješenjem od 12. veljače 2020. to rješenje ukinulo i predmet vratilo na ponovno odlučivanje sucu istrage, jer se mjera opreza zabrane obavljanja djelatnosti može izreći samo u odnosu na prvookrivljenika da on ne može obavljati dužnost, odnosno poslovnu aktivnost odgovorne osobe u pravnoj osobi. Izrečena mjera opreza je obvezujuća i izvršna u odnosu na tužitelja od donošenja 23. siječnja 2020., jer žalba ne zadržava izvršenje. Bez obzira na to što mjera nije upisana u sudski registar, tužitelj nije smio postupati suprotno zabrani, jer bi time postupao protivno Zakonu.

3.1. Tužitelj se u žalbi posebno poziva na čl. 36. st. 1. t. 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela („Narodne novine“ broj: 151/03, 110/07, 45/11 i 143/12) kojom je propisano da se mjere opreza zabrane obavljanja djelatnosti ili poslova prema pravnoj osobi mogu odrediti ako postoji bojazan da će okrivljena pravna osoba ponoviti kazneno djelo ili dovršiti pokušano kazneno djelo ili počiniti kazneno djelo kojim prijeti. Tužitelj nije okrivljena pravna osoba pa se njemu ne može odrediti mjera opreza, što znači da je sud teško povrijedio zakon kao posljedicu proizvoljnog tumačenja ili samovoljne primjene materijalnog prava (nezakonit rad). Sud je i neuredno obavljao svoju sudačku dužnost suprotno uobičajenom ili propisanom načinu i tužitelju prouzročio znatnu materijalnu štetu (nepravilan rad). Dakle, tužitelj tvrdi da Županijski sud nije pogrešno primijenio materijalno pravo već da je grubo kršio odredbe Zakona, najviše zbog neurednog obavljanja sudačke dužnosti, jer je izreku rješenja pogrešno formulirao i tužitelju odredio mjeru opreza kao subjektu koji nije osumnjičenik i zato mu prouzročio štetu.

3.2. Daljnjim žalbenim navodima tužitelj smatra da su ispunjeni svi uvjeti za tuženičinu odštetnu odgovornost: subjekti, štetna radnja (nezakonit ili nepravilan rad suca u obnašanju sudačke dužnosti), šteta (utvrđena vještačenjem), uzročna veza između štetne radnje i štete i protupravnost. Pritom, u pogledu štetne radnje posebno ističe da tužitelj ne tereti suca za pravno shvaćanje i diskrecionu ocjenu, nego za postupanje koje bitno odstupa od uobičajenog, za proizvoljno tumačenje i samovolju u primjeni prava. Odredbe koje su prekršene ne sadrže pravne standardne, jasne su i ne ostavljaju prostora za različito tumačenje, a potreba za zaštitom nadilazi zaštitu koju pruža sustav pravnih lijekova; odluka o žalbi donesena je 12. veljače 2020. i od donošenja rješenja dotad tužitelj nije imao pravni mehanizam zaštite.

4. Odgovarajući na žalbu tuženica je osporila osnovanost žalbenih navoda.

5. Tužiteljeva žalba nije osnovana.

6. Pobijana presuda ispitana je u granicama žalbenih razloga i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 13. i 14. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19, 80/22 i 114/22; dalje: ZPP), kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava (čl. 365. st. 1. i 2. ZPP-a).

7. U ovoj parnici odlučuje se o tužbenom zahtjevu za naknadu štete za koju tužitelj tvrdi da mu je nastala nepravilnim i nezakonitim radom suca. Odlučne činjenice koje nisu sporne, a proizlaze i iz isprava u spisu jesu sljedeće:

- rješenjem Županijskog suda u Sisku poslovni broj Kir-53/2020 od 23. siječnja 2020. tužitelju je određena mjera opreza i to zabrana obavljanja poslovne djelatnosti koja se odnosi na sječu, otpremanje, kupovinu i doznačavanje drvne mase iz šume.

- postupajući po žalbi prvoosumnjčenika D. A., izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Sisku je rješenjem poslovni broj Kv II-33/20, Kir-53/20 od 12. veljače 2020. prihvatilo žalbu i ukinulo to rješenje te predmet vratilo na ponovno odlučivanje sucu istrage. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da se prvoosumnjčenika osnovano sumnjiči da je kazneno djelo počinio kao odgovorna osoba u pravnoj osobi trgovačkom društvu T. d.o.o., pa mu je trebalo izreći mjeru opreza zbog koje on ne može obavljati dužnost, odnosno određenu poslovnu aktivnost odgovorne osobe u toj pravnoj osobi (petoosumnjčenik),

- tužitelj nije osumnjičenik u tom kaznenom postupku.

- rješenjem Županijskog suda u Sisku poslovni broj Kir-130/2020 od 4. svibnja 2020. odbačen je prijedlog za određivanje istražnog zatvora protiv svih osumnjičenika,

- D. A. je član društva tužitelja i tužiteljjev zastupnik po zakonu.

8. Tužitelj tvrdi da je s obzirom na izrečenu mjeru opreza, 23. siječnja 2020. prestao ispunjavati ugovornu obvezu prodaje drvnih sortimenata kupcu S. T. d.o.o. Karlovac s kojim je bio u ugovornom odnosu na temelju Ugovora o kupoprodaji drvnih sortimenata za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2019., a 22. prosinca 2019. zaključen je novi Ugovor za daljnje razdoblje od 1. siječnja 2020. do 31. prosinca 2020. Tužitelj tvrdi da mu je kupac 18. veljače 2020. uputio pisano upozorenje kojim inzistira na tomu da tužitelj izvršava ugovornu obvezu, a potom mu dostavio izjavu o jednostranom raskidu Ugovora radi neizvršavanja ugovornih obveza. Tužitelj ističe da nije mogao garantirati kupcu da će ispuniti svoju ugovornu obvezu upravo zbog izrečene sudske zabrane obavljanja poslovne djelatnosti i neizvjesnosti ishoda sudskog postupka glede izrečene mjere.

9. Odredbom čl. 105. st. 1. ZS-a propisano je da Republika Hrvatska odgovara za štetu koju u obnašanju sudačke dužnosti nanese sudac stranci svojim nezakonitim ili nepravilnim radom. Nezakonit rad se očituje kao postupanje suprotno zakonu, drugom propisu ili općem aktu, odnosno kao propuštanje primjene zakona, drugog propisa ili općeg akta. Nepravilan rad očituje se kao činjenje ili nečinjenje suprotno uobičajenom ili propisanom načinu obavljanja djelatnosti. U toj zakonskoj odredbi o odgovornosti države ne navodi se izričito da se radi o objektivnoj odgovornosti, ali prema cilju i svrsi kao i zbog zaštite trećih osoba u odnosu na nezakoniti ili nepravilan rad određenih dužnosnika, odgovornost države postoji i u slučaju kada na strani suca nije postojala volja, namjera ili pristanak da se određenim postupanjem nanese šteta trećim osobama. Dakle, Republika Hrvatska za štetu po toj zakonskoj odredbi odgovara prema objektivnom kriteriju pa krivnju nije potrebno dokazivati. Uz navedeno, tuženičinu odgovornost potrebno je razmotriti i s aspekta odredbe čl. 1045. ZOO-a.

10. U konkretnom slučaju, za ocjenu postojanja tuženičine odgovornosti za štetu prvostupanjski je sud trebao ispitati: je li riječ o nezakonitom ili nepravilnom radu suda u smislu citirane zakonske odredbe Zakona o sudovima, je li tužitelj pretrpio štetu uslijed takvog rada suda, postoji li uzročno-posljedična veza između takvog rada suda i nastale štete kao neposredne posljedice nezakonitog/nepravilnog rada suda.

10.1. Kako bi sud ispitao odlučne okolnosti, treba poći od tužiteljevih tvrdnji na kojima temelji odštetni zahtjev, odnosno činjenične osnove za koju tužitelj smatra da pruža temelj za izricanje zahtijevane sudske zaštite. Nezakonit rad tužitelj nalazi u tome što on nije okrivljena pravna osoba i ne može mu se odrediti mjera opreza zabrane obavljanja djelatnosti pa je sud izricanjem mjere tužitelju teško povrijedio Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, kao posljedicu proizvoljnog tumačenja ili samovoljne primjene materijalnog prava. Nepravilan rad tužitelj nalazi u tome što je sud neuredno obavljao sudačku dužnost suprotno uobičajenom ili propisanom načinu obavljanja djelatnosti, a radi nemogućnosti ispunjenja ugovora on trpi štetu.

11. Prvostupanjski sud je pobijanu odluku obrazložio navodeći najprije da tužitelj nije bio osumnjičenik pa u odnosu na njega nije ni mogla biti donesena mjera opreza zabrane obavljanja poslovne djelatnosti, te da iz obrazloženja ukinutog rješenja u kaznenom postupku ne proizlazi da bi bila donesena zabrana obavljanja djelatnosti tužitelja nego je svim osumnjičenicima zabranjeno obavljanje djelatnosti u trgovačkim društvima i obrtu. Prvostupanjski sud je potom zaključio da nije riječ o nezakonitom radu nego o pogrešnom iščitavanju i tumačenju sudskih odluka što ne može ići na tuženičin teret, zatim da u sudskom registru nije upisana zabrana. Ovaj sud utvrđuje da je prvostupanjski sud pravilno odlučio odbiti tužbeni zahtjev, mada obrazloženje pobijane presude u tom dijelu nije sasvim ispravno, jer je činjenica da je izrekom rješenja Županijskog suda u Sisku od 23. siječnja 2020. tužitelju bila određena mjera zabrane, neovisno o sadržaju obrazloženja tog rješenja. Upravo to proturječi između izreke i razloga navedenih u obrazloženju na koje upućuje i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi, dovelo je do ukidanja tog rješenja što proizlazi iz rješenja izvanraspravnog vijeća Županijskog suda u Sisku od 12. veljače 2020. Međutim, opisanim postupanjem suda nije došlo do proizvoljnog tumačenja ili samovoljne primjene prava niti do nezakonitog i nepravilnog rada suda koji bi predstavljao podlogu za odštetnu tuženičinu odgovornost u ovom konkretnom slučaju, dakle na način kako je to propisano citiranim odredbom Zakona o sudovima.

12. Valja pritom naglasiti i to da je prvostupanjski sud nastavno u obrazloženju pobijane presude pravilno uputio na to

da pogrešna shvaćanja sudaca predstavljaju povrede u suđenju i da se ne mogu podvesti pod pojam nezakonitog ili nepravilnog rada u smislu odredbe čl. 105. ZS-a. Pogrešna primjena materijalnog prava je, jednako kao i postojanje bitne povrede odredaba postupka, jedan od zakonom propisanih žalbenih razloga. To samo za sebe ne može biti razlog zbog kojeg bi tuženica mogla odgovarati s osnove te zakonske odredbe. Da bi se radilo o nezakonitom radu, imajući u vidu samostalnost i neovisnost sudstva i svakog suca u konkretnom sudskom postupku, mora biti riječi o teškim povredama zakona koje su posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene prava. Potrebno je razlikovati slobodu sudačkog uvjerenja s jedne strane, od vođenja postupka i suđenja u kojem se krše jasne pravne norme i ne primjenjuje ustaljena sudska praksa i općeprihvaćene metode postupanja.

13. Pravilnost i zakonitost sudskih odluka ne može se preispitivati izvan sustava pravnih lijekova, odnosno pravnih sredstava određenih posebnim propisima. Rezultati takvog preispitivanja ne mogu demantirati pravne učinke pravomoćne odluke iz razloga pravne sigurnosti, a pravomoćnost znači da utvrđenje sadržaja prava ili pravnog odnosa u sudskoj odluci treba smatrati istinitim. Preispitivanje zakonitosti pravomoćnih odluka radi naknade štete zbog nezakonitog ili nepravilnog rada sudaca dovelo bi do relativiziranja pravnih učinaka pravomoćnosti, što je u suprotnosti s odredbom čl. 6. st. 3. ZS-a kojom je propisano da je svatko u Republici Hrvatskoj dužan poštivati pravomoćnu i ovršnu (izvršnu) sudsku odluku i njoj se pokoriti.

14. Upravo je ukidanjem rješenja kojim je tužitelju izrečena mjera opreza, dakle, u postupku povodom pravnog lijeka, sanirana i uklonjena prethodna nepravilnost u postupku (proturječe izreke i obrazloženja) i u konkretnom slučaju nema osnove za tuženičinu odštetnu odgovornost. Jednako tako nema osnove niti za prihvaćanje tužiteljevih tvrdnji o tome da je u ovom slučaju sud pogrešnom formulacijom izreke neuredno obavljao svoju dužnost što bi sa sobom dovelo do odštetne odgovornosti tuženice na način kako to propisuje odredba čl. 105. st. 1. ZS. Obrazlažući svoju odluku sud je iznio shvaćanje s kojim se slaže i tužitelj i njegov zastupnik po zakonu (u tom postupku prvoosumnjičenik koji je izjavio žalbu), navodeći (str. 8. drugi odlomak rješenja poslovni broj Kir-53/2020-3) da je mjerom opreza zabranjeno obavljanje djelatnosti osumnjičenicima u njihovim trgovačkim društvima, mada je izreka te odluke sadržajno drugačija i mjera izrečena tužitelju. Proturječe je uklonjeno upravo ukidanjem rješenja.

15. Mjera opreza zabrane obavljanja poslovne djelatnosti tužitelju bila je na snazi od 23. siječnja 2020. do 12. veljače 2020. Neprihvatljive su tužiteljeve tvrdnje da je to utjecalo na njegovo ispunjenje prethodno preuzetih ugovornih obveza, jer je on ugovorom preuzeo obvezu kupcu isporučiti ugovorenu količinu drvnih sortimenata u vremenskom razdoblju u trajanju od godine dana. Nadalje, kupac je, sukladno tužiteljevoj tvrdnji, jednostrano raskinuo ugovor 18. veljače 2020. istoga dana nakon održanog poslovnog sastanka i pisanog upozorenja da ne ispunjava ugovor. Međutim, toga dana više nije egzistiralo rješenje kojim je tužitelju bila izrečena mjera opreza. I konačno, tužitelj tvrdi da je s obzirom na izrečenu mjeru opreza 23. siječnja 2020. prestao ispunjavati ugovornu obvezu prodaje drvnih sortimenata kupcu, ali je propustio obrazložiti svoje postupanje nakon što je mjera ukinuta. Zato se tim više čini neuvjerljivim tužiteljeva izjava da on nije mogao garantirati kupcu da će ispuniti svoju ugovornu obvezu baš zbog izrečene sudske zabrane obavljanja poslovne djelatnosti i neizvjesnosti ishoda sudskog postupka glede izrečene mjere, s obzirom na to da je izrečena mjera opreza ukinuta prije prestanka poslovne suradnje s kupcem.

16. Slijedom svega navedenog ovaj sud, jednako kao i prvostupanjski, utvrđuje da nema osnove za prihvaćanje tužiteljevih tvrdnji o nezakonitom ili nepravilnom radu suda u smislu odredbe čl. 105. st. 1. ZS-a i njegovog odštetnog zahtjeva, pa je odbijanjem njegove neosnovane žalbe pobijana presuda potvrđena (čl. 368. ZPP-a).

Zagreb, 8. veljače 2023.

Predsjednik vijeća
Nevenka Marković